

КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ МОВИ

**ДИСЦИПЛІНА ЗА ВІЛЬНИМ ВИБОРОМ
СТУДЕНТА, МАГІСТЕРСЬКИЙ РІВЕНЬ
ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**ФАКУЛЬТЕТ
ІНОЗЕМНОЇ ТА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**КАФЕДРА
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ
ПРОФ. СЕМЕНОГ О.М.**

Чому для Вас важлива навчальна дисципліна “Культура наукової мови”?

Кожному дослідникові необхідні розвинуті чуття наукової мови, мовний смак, володіння науковим стилем мовлення і письма, мовними засобами наукового тексту. Ці якості є результатом цілеспрямованої роботи над собою, можливості для якої відкриває пропонована навчальна дисципліна.

Ми розглянемо з вами особливості української наукової мови, охарактеризуємо властивості і структурно-сміслові компоненти різноманітних наукових текстів, складові культури усного наукового мовлення.

Захист наукових робіт слухачами МАН (21.02.19)

Мовна якість наукової продукції суттєво впливає на її теоретичну і практичну цінність. Однак сучасний рівень наукової мовної культури засвідчує більше проблем, ніж позитивних процесів на цьому полі діяльності. Серед причин такого стану — недостатня мовнокомунікативна, стилістична компетентність дослідників.

Формування основ академічної культури дослідника у вимірах взаємодії: загальноосвітня школа – МАН – Вищий педагогічний навчальний заклад

Мета і завдання дисципліни

- **Мета вивчення навчальної дисципліни** – розширити уявлення магістрантів про українську наукову мову, мовні засоби наукового тексту, формування мовнокомунікативної компетентності дослідника для успішної презентації результатів професійної /наукової діяльності. Унікальність навчальної дисципліни в освітньо-професійній програмі полягає у формуванні академічної культури дослідника, творчому застосуванні мовленнєвих умінь у продукуванні текстів наукових жанрів.

Завдання :

- - формування культури конспектування, анотування, реферування, редагування, перекладу наукового тексту;
- - розвиток навичок усної та письмової презентації результатів наукового дослідження українською мовою, операційної обробки наукових текстів різних жанрів наукового стилю і жанрів; моделювання зв'язних наукових текстів різних жанрів, у тому числі з використанням інформаційних технологій.

Передбачено розгляд питань: текстова, лексикографічна, жанрова, термінологічна культура дослідника; ідіостиль науковця, академічна доброчесність, комунікативні стратегії і тактики; академічне есе.

КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ МОВИ

Культура наукової мови — нормативне застосування наукової мови в усній і писемній, діалогічній і монологічній формах, високий рівень мовнокомунікативної культури.

Семенов О. М. Культура наукової української мови: навч. посібник /О.М.Семенов. – К.: ВЦ «Академія», 2010

Програмні компетентності

інтегральна компетентність

- формування у магістрантів здатності розв'язувати складні завдання і проблеми інноваційного та дослідницького характеру у процесі професійної діяльності в галузі філологічної освіти та / або навчання, що передбачає удосконалення вмінь та навичок професійно-педагогічної, наукової комунікації державною мовою ;

загальні компетентності

- формування здатностей визначати, формулювати та розв'язувати складні професійно-педагогічні проблеми, які вимагають інтеграції знань та практичних умінь з різних наук; діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності, керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співпраці; здійснювати пошук, оброблення, аналіз, систематизацію, критичне осмислення інформації з різних джерел; навички використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, уміння правильно, логічно, ясно будувати своє усне та писемне мовлення, формування готовності до самоосвіти і самовдосконалення впродовж життя ;
- -

Програмні компетентності

професійні (фахові) компетентності

- формування
- здатностей самостійно опанувати нові знання за спеціальністю, володіння науковим інструментарієм у галузі філологічної та методичної науки для використання у професійній/ науковій діяльності;
- умінь чітко і зрозуміло висловлювати думку, використовуючи знання законів техніки мовлення; вести розгорнутий академічний монолог/діалог із фахової проблематики, володіти полемічним мистецтвом;
- реферувати, анотувати, редагувати, перекладати, критично осмислювати, укладати науковий текст, нормативно вживати засоби наукової мови;
- виконувати комплексний дослідницький проект з актуальних проблем філології, методики та інших, суміжних із філологією, галузей знань;
- брати участь в різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії).

Програмні результати навчання

- **ПРЗ 4; ПРЗ 7.** Поглиблені знання культури наукової української мови; Базові уявлення про сучасні методи і методологію наукових досліджень у галузі філології та методики української мови та літератури.
  - **ПРЗ 9.** Знання академічної риторики, полемічного мистецтва, техніки мовлення, експресивно-логічних засобів мови.
  - **ПРЗ 10.** Знання сучасних методик і технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних для успішного, ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукових досліджень.
  - **ПРУ 1.** Володіє науковим інструментарієм у галузі філології для проведення досліджень у галузі філології та методики.
- **ПРУ 2; ПРУ 3** Уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати інформацію; пропонує шляхи вирішення досліджуваної проблеми, аргументуючи власну позицію.
  - **ПРУ 4.** Здатний/а діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності.
  - **ПРУ 9; ПРУ 10.** У професійній діяльності керується сучасними принципами толерантності, діалогу і співпраці;
  - **ПРУ 8; ПРК 1.; ПРК 2.** Бере участь в різних формах наукової комунікації; компетентно спілкується з широким колом фахівців у галузі професійної та наукової діяльності.
  -

КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ МОВИ

Передбачено розгляд питань:

текстова, лексикографічна, жанрова, термінологічна культура дослідника;
ідіостиль науковця,
академічна доброчесність,
комунікативні стратегії і тактики;
академічне есе.

Культура читання наукового тексту

- **ознайомимосся** з бібліографічним описом тексту;
- **переконаємося**, що розуміємо всі слова, терміни, терміносполуки, фрази;
- **осмислимо здобуту інформацію**, спираючись на свої знання і досвід;
- **добираємо самостійно приклади**, що також ілюструють головні ідеї (думки) тексту;
- **перечитаємо найважливіші за змістом фрагменти тексту та ті**, що ще не зовсім зрозумілі або ж викликають певний сумнів;
- **письмово передамо** основну інформацію;
- **ознайомимосся**, при можливості, з рецензіями на опрацьований науковий текст.

КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ МОВИ

Термінологічні одиниці

Запозичені терміни	Українські терміни-відповідники
апелювати	звертатися
домінувати	переважати
вербалізувати	висловлювати
превалювати	переважати
спорадичний	поодинокий
інтерація	взаємодія

КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ МОВИ

КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ МОВИ

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися у часники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень

Закон України «Про освіту», 2017, стаття 42

Академічна чесність як основа сталого розвитку університету /

Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова – К.; Таксон, 2016. – 234 с.

КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ МОВИ

Думка повинна розвиватися, отже, і мова повинна рости, але непомітно, як трава росте. Лише прозорість мови дає змісту можливість діяти легко, сильно, художньо

Олександр Потебня, мовознавець

КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ МОВИ

*...мовна культура не постає на пустому місці, це **постійна робота**, спрямована на вдосконалення свого мовлення, розвиток інтелекту, на виховання і вдосконалення кращих людських чеснот, створення свого фахового образу, досягнення соціального престижу.*

Любов Мацько, доктор філологічних наук, професор, академік НАПН України

Мовні кліше в науковій статті

Актуальність теми дослідження:

- Важливого значення набуває питання...
- Однією з актуальних проблем ... сьогодні варто назвати ...
- Уважного ставлення дослідників останнім часом вимагає питання ...

Проблема перебуває у колі наукових інтересів вітчизняних і закордонних дослідників, цікавить глибиною ідей, важливістю порушених проблем, жанровим розмаїттям, багатогранністю ...

Проблема .... різноаспектно представлена у численних монографіях, статтях різних років...

заходи науково-методичного, дослідницького, культурно-освітнього спрямування

Академічна культура дослідника в освітньому просторі університету: лінгвоаксіологічний аспект

до Міжнародного дня рідної мови, 14 лютого 2019 року

Вебінар «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства» (спільно з кафедрою ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН, м.Київ).

КУЛЬТУРА НАУКОВОЇ МОВИ

**ДИСЦИПЛІНА ЗА ВІЛЬНИМ ВИБОРОМ
СТУДЕНТА, МАГІСТЕРСЬКИЙ РІВЕНЬ
ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**ФАКУЛЬТЕТ
ІНОЗЕМНОЇ ТА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**КАФЕДРА
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ
ПРОФ. СЕМЕНОГ О.М.
*olenasemenog@gmail.com***